

หลักการใช้กำลัง

ความหมายของการใช้กำลัง

หมายถึง แนวทางในการริเริ่มใช้กำลังหรืออาวุธ โดยเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ กฎหมาย และผลสัมฤทธิ์ในการควบคุมเหตุการณ์

ความสำคัญของการใช้กำลัง

๑. มีความจำเป็นในการใช้กำลัง หรืออาวุธให้พอสมควรแก่เหตุ ภายใต้กรอบของกฎหมาย
๒. ในการใช้กำลังหรืออาวุธ หากไม่ถูกต้องตามหลักในการแก้ไขปัญหา อาจทำให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงทำให้เจ้าหน้าที่ เหยื่อ หรือประชาชนเสียชีวิต บาดเจ็บโดยไม่จำเป็น
๓. การเข้าจัดการกับเหตุคับขันต่าง ๆ นั้น หากใช้กำลังรุนแรงทันที อาจทำให้การแก้ปัญหายากขึ้น
หมายเหตุ ต้องใช้กำลังเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และต้องไม่ใช่กำลังเกินกว่าเหตุโดยเด็ดขาด

การป้องกันตัวตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๘ บัญญัติว่า "ผู้ใดต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น ให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด"

หลักเกณฑ์ของการ ป้องกันตัวโดยชอบ ด้วยกฎหมาย

๑. มีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย คือ
 - ภัยอันตรายที่เกิดขึ้นนั้นผู้กระทำไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ หากผู้กระทำมีอำนาจที่จะกระทำได้ ก็ไม่มีสิทธิป้องกัน
 - ผู้ที่จะอ้างป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องไม่มีส่วนผิดในการก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นด้วย แต่ถ้าผู้จะอ้างป้องกันนั้น มีส่วนก่อให้เกิดภัยอันตรายนั้น ก็ไม่สามารถอ้างป้องกันได้
๒. ภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนั้น จะต้องเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง คือ ภัยอันตรายที่เกิดขึ้นนั้นกระชั้นชิดถึงขนาดที่หากไม่ป้องกันตัวในขณะนั้น ก็อาจจะเกิดอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นได้
๓. ผู้กระทำจำต้องกระทำการเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น ให้พ้นจากภัยอันตรายนั้น
๔. การกระทำป้องกันตัวตามสมควรแก่เหตุ คือ แม้กฎหมายจะให้สิทธิแก่ประชาชนผู้ประสบอันตรายป้องกันตนเองได้ แต่ก็ไม่ได้ให้เสียจนหาขอบเขตไม่ได้ จนกลายเป็นการป้องกันผสมกับความโกรธแค้น บันดาลโทสะ หรือสะใจ เช่น เมื่อมีผู้ร้ายถือมีดจะทำร้ายท่าน ท่านได้ตอบโต้จนผู้ร้ายไม่สามารถจะถือมีด หรือไม่สามารถจะแทงท่านได้อีกแล้ว ถือว่าภัยอันตรายได้ผ่านพ้นไปแล้ว ถ้าท่านซ้ำเติมอีก จะถือว่าเกินกว่าเหตุ

ในกรณีที่ใช้เครื่องทุ่นแรงในการป้องกันตัว เราจะสามารถใช้ได้ขนาดไหน เพียงไรนั้น มีทฤษฎีที่สำคัญ ๒ ทฤษฎี คือ

๑. ทฤษฎีสวนสัด คือ ต้องพิจารณาว่าอันตรายที่จะพึงเกิดขึ้นหากจะไม่ป้องกันจะได้ส่วนสัดกับอันตรายที่ผู้กระทำได้กระทำ เนื่องจากการป้องกันนั้นหรือไม่ เช่น มีคนมาตบหน้าท่าน ท่านจะใช้มีดแทงเขาตายไม่ได้ เพราะความเจ็บเนื่องจากถูกตบหน้า เมื่อมาเทียบกับความตายแล้ว ไม่มีส่วนสัดกัน ดังนั้น การเอา มีดแทงเขาตาย เป็นการกระทำที่เกินสมควรแก่เหตุ ผู้กระทำไม่มีอำนาจกระทำได้

๒. ทฤษฎีวิธีทางน้อยที่สุด ตามทฤษฎีนี้ถือว่าถ้าผู้กระทำได้ใช้วิธีทางน้อยที่สุดที่จะทำให้เกิดอันตราย ก็ถือว่าผู้กระทำได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุแล้ว เช่น ดำเป็นง่อยไปไหนไม่ได้ แดงจึงเชกศีรษะดำ เล่น โดยเห็นว่าดำไม่มีทางกระทำตอบแทนได้เลย ดำห้ามปรามเท่าใด แดงก็ไม่เชื่อฟัง ถ้าการที่ ดำจะป้องกัน มิให้ แดงเชกศีรษะมีวิธีเดียว คือใช้มีดแทงแดง ต้องถือว่าการที่ดำใช้มีดแทงนี้เป็นการกระทำไปพอสมควรแก่ เหตุ เพราะเป็นวิธีทางน้อยที่สุดที่จะป้องกันได้

ลักษณะบุคคลเป้าหมาย ๓ ประเภท

๑. ผู้ที่ให้ความร่วมมือ
๒. ผู้ขัดขืน
 - แบบเงียบ
 - แบบขึงขัง
๓. ผู้เข้าทำร้าย

ทางเลือกเกี่ยวกับระดับกำลังที่ใช้

๑. การปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่
๒. การใช้วาจาหรือคำสั่ง
๓. เทคนิคการควบคุมทางกายภาพ ได้แก่ การควบคุมมือเปล่า การกดจุด การใส่เครื่องพันธนาการ
๔. เทคนิคการตอบโต้อย่างรุนแรง ได้แก่ การเตะ การชก การทุ้ม การใช้สารเคมีที่ทำให้เกิดการ ระคายเคือง
๕. การใช้อาวุธที่ไม่เป็นอันตรายถึงตาย ได้แก่ การใช้กระบองตี การยิงด้วยกระสุนยาง การยิงด้วย เครื่องซ็อตไฟฟ้า
๗. การใช้กำลังขั้นเด็ดขาด ได้แก่ อาวุธปืน

ข้อพิจารณาในการใช้กำลังขั้นถึงตาย

- เพื่อป้องกันชีวิตตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งจะถึงอันตรายแก่ชีวิตในขณะนั้น โดยไม่เกินกว่าเหตุ
- คำนึงถึงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับ
 - * เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
 - * ประชาชนรอบข้าง
- ต้องเป็นที่ยอมรับและสามารถตอบคำถามของ สังคม สื่อมวลชน และ กระบวนการยุติธรรม ได้

สภาวะการทำงานภายใต้ความตึงเครียด

คือ การทำงานในสภาวะที่มีความสับสนทางอารมณ์หรือทางจิตใจ ที่เกิดขึ้น โดยเป็นการตอบสนองต่ออิทธิพลภายนอกที่เป็นปัจจัยที่สามารถจะส่งผลต่อสุขภาพทางกาย ซึ่งปรกติแล้ว จะถูกแสดงออกในรูปของอัตราการเต้นของหัวใจที่ถี่ขึ้น ความดันโลหิตที่สูงขึ้น ความตึงเครียดของกล้ามเนื้อ ความหงุดหงิด ฉุนเฉียว โกรธง่าย และความหดหู่

สาเหตุของความตึงเครียด

๑. เกี่ยวข้องกับงาน :

- ไม่มีเวลาพัก
- งานมากเกินไป
- ถูกตำหนิ, คำร้องเรียน

๒. ไม่เกี่ยวข้องกับการงาน:

- ปัญหาทางครอบครัว
- เศรษฐกิจ, การเงิน
- ปัญหาด้านสุขภาพ

ปัจจัยต่างๆ ที่เพิ่มความตึงเครียด

๑. เหตุการณ์ที่เผชิญอยู่ต้องใช้กำลังขั้นเด็ดขาด
๒. ภัยคุกคามที่ประชิดตัว
๓. เวลาซึ่งจำเป็นในการควบคุมภัยคุกคามนั้น มีอยู่จำกัด
๔. เจ้าหน้าที่ไม่มั่นใจในความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนเอง
๕. เจ้าหน้าที่ไม่เคยประสบกับภัยคุกคามประเภทนี้มาก่อน

การเปลี่ยนแปลงของร่างกายภายใต้ภาวะความตึงเครียด

๑. การทำงานของต่อมอดรีนาลินเพิ่มขึ้น
๒. อัตราการเต้นของหัวใจถี่ขึ้น
๓. การหายใจเข้า-ออกถี่ขึ้น
๔. การไหลเวียนของหลอดเลือดถูกเปลี่ยนเส้นทาง
๕. ลูกตาดำขยาย
๖. สูญเสียการได้ยิน

ความเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติ

การสูญเสีย :

- ทักษะการเคลื่อนไหวที่ประณีตละเอียดอ่อนและซับซ้อน
- ทักษะวิสัยโดยรอบ
- การรับรู้เกี่ยวกับความลึก
- ทักษะวิสัยเกี่ยวกับความใกล้/ไกล
- ต้องใช้เวลามากขึ้นในการที่จะโต้ตอบ

วิธีต่างๆ ในการลดผลที่เกิดจากความตึงเครียด

- เพิ่มความมั่นใจของเจ้าหน้าที่ ในทักษะต่างๆ ของการรักษาตัวรอด
- ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาตัวรอดแก่เจ้าหน้าที่
- นำการหายใจเชิงยุทธวิธีไปปฏิบัติ (หายใจเข้าทางจมุก หายใจออกทางปาก)
- สร้างจิตสำนึกของความไว้วางใจซึ่งกันและกันขึ้นในกลุ่มของเจ้าหน้าที่